

SYSMÄ LOPPERI

RAUTAKAUTISEN MUINAISJÄÄNNÖKSEN TARKASTUS JA RAJOJEN MÄÄRITYS
22.9.2007

<u>Kunta</u>	<u>Kylä</u>	<u>Nimi</u>	<u>Peruskartta</u>
Sysmä	Toivola	Lopperi	3121 06 Valittula

<u>p/i/</u>		
6823 039 (<i>kuppikallio</i>)		6823 000 (<i>asuinpaikka</i>)
3430 323		3430 290

<u>Mj-laji</u>	<u>Mj-tunnus</u>	<u>Ajoitus</u>	<u>Lkm</u>	<u>Lk</u>
Muinaisjäännösryhmät	781010090	Rautakausi- historiallinen aika ?	2	I

Johdanto

Lopperin kuppikallio on todettu ensimmäisen kerran inventoinnissa vuonna 1999 (Bilund, Antti & Poutiainen, Hannu 1999: Sysmän kunnan kaava-alueen arkeologinen inventointi). Tuolloin paikalta löytyi myös merkkejä asuinpaikasta. Vuonna 2004 (Poutiainen, Hannu 2004: Sysmä. Arkeologinen täydennysinventointi) kuppikallion lounaispuolelta nurmeltuun kumpareelta löytyi historiallisen ajan asuinpaikkaan viittaavia merkkejä, mutta myös metalliesineitä, joiden perusteella paikalla on, kuppikallion lisäksi, toinenkin rautakautinen muinaisjäännös (Poutiainen 2004: 7). Kohde on määritelty muinaisjäännösryhmäksi ja se on kokonaisuudessaan muinaisjäännösluokassa I.

Kuppikallio on keskellä pelto- ja niittymaisemaa ja sen koko on 7 x 5,2 metriä, korkeus on 0,8 metriä. Kalliossa on yhteensä 16 kuppia. Kuppikalliosta noin 40 metriä lounaaseen olevalla asuinpaikalla on rakennusten ja tulisijojen jäännöksiä, kulttuurimaata sekä palanutta savea ja palanutta ja palamatonta luuta. Paikalta vuonna 2004 löytyneet metalliesineet ja esineen katkelma (KM 34552: 1-2) voivat viitata yhtä hyvin rautakautiseen asuinpaikkaan kuin kalmistoonkin.

Sysmän kunta on tekemässä alueelle asemakaavamuutosta. Paikalle on tarkoitus rakentaa KPA-lämpökeskus. Lopperin Muinaisjäännösryhmä sijaitsee keskellä suunniteltua kaava-alueita. Lausunnossaan 18.9.2007 Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo suosittelee Sysmän kuntaa harkitsemaan vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja lämpökeskukselle. Kaavan etenemisestä johtuen Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen maakuntamuseo teki 22.9.2007 muinaisjäännöstarkastuksen, jonka yhteydessä muinaisjäännöksen rajat määriteltiin.

Tarkastus ja rajojen määrittely

Kaava-alue sijaitsee Sysmän keskustan tuntumassa Toivolantien itäpäässä. Alue on rakentamaton kumpuilevaa pelto- ja niittyaluetta. Pohjois- ja itäosa on melko tasaista, loivasti pohjoiseen ja itään laskevaa maastoa. Lännessä ja etelässä on useita kivikkoisia kumpareita. Kaava-alueen keskelle oli laitettu puupaaluja pohjois-etelä-suuntaiseen riviin. Paalut oli numeroitu.

Muinaisjäännösryhmä sijaitsee kaava-alueen keskellä olevalla hiukan ympäristöään korkeammalla muodostumalla, joka koostuu useista pienemmistä kumpareista. Kuppikallio on kumpa-

reen itäosassa, Lopperin tilalta pohjoiseen vievän vanhan, nykyisin jo nurmettuneen, tilustien länsipuolella. Kuppikallion koordinaatit ovat: p= 6823 039; i=3430 323.

Alueella on myös kaksi röykkiötä. Toinen röykkiöistä on kiven- ja maansekainen. Maanpinnan rikkoontuneesta kohdasta havainnoituna röykkiö koostuu särmikkäistä kivistä ja sen maa-aines on noensekaista. Toinen röykkiö on koottu pelkistä kivistä. Röykkiöt sijaitsevat kuppikiven lounaispuolella olevilla pienillä kumpareilla, joiden välissä maasto laskee hieman. Röykkiöiden koordinaatit ovat p=6823 022; i=3430 301 ja p=6823 020; i=3430 280. Vuoden 2004 asuinpaikkalöydöt ovat tulleet röykkiöiden etelä- ja lounaispuolelta. Alueella ei ole tehty prospektointia tai muuta selvitystä löytöalueen laajuudesta. Myöskään muinaisjäännöksen luonne, kuppikalliota lukuun ottamatta, ei ole selvillä. Tarkastuksen yhteydessä paikalta löytyi rautainen piilukirves, joka oli nostettu kiven päälle. Kirves ajoittuu todennäköisesti keskiaikaan (ks. Sirelius U.T. 1919: Suomen kansanomaista kulttuuria, osa II (Helsinki), s. 15, taulu I:6). Kirves on toimitettu Museovirastoon.

Koska alueella on asuinpaikka ja/tai kalmisto, ei muinaisjäännöksen tarkka rajaaminen ole mahdollista ilman koekaivauksia. Nykyisten tietojen ja topografian perusteella muinaisjäännös voidaan rajata kaava-alueen keskellä olevan kumparemaisien muodostuman mukaan. Idässä alue rajautuu kuppikallion itäpuolelle, vähintään kahden metrin päähän kalliosta. Lännessä alue rajautuu vähintään viisi metriä länteen läntisimmän röykkiön koordinaateista. Etelässä alue ulottuu paaluun P4, jonka koordinaatit ovat p=6822 990; i=3430 289. Pohjoisessa alue rajautuu kuppikiven pohjoispuolelle, kumpareen pohjoisreunaan korkeuskäyrän 87 m mpy tuntumaan. Oheiseen liitekarttaan on piirretty muinaisjäännösalueen rajat.

Lahdessa 28.9.2007

Anna-Riikka Vadén

SYSMÄ Toivola Lopperi 2007
Muinaisjäännöksen tarkastus ja rajaus

Ote peruskartoista 3121 03 ja 3121 06

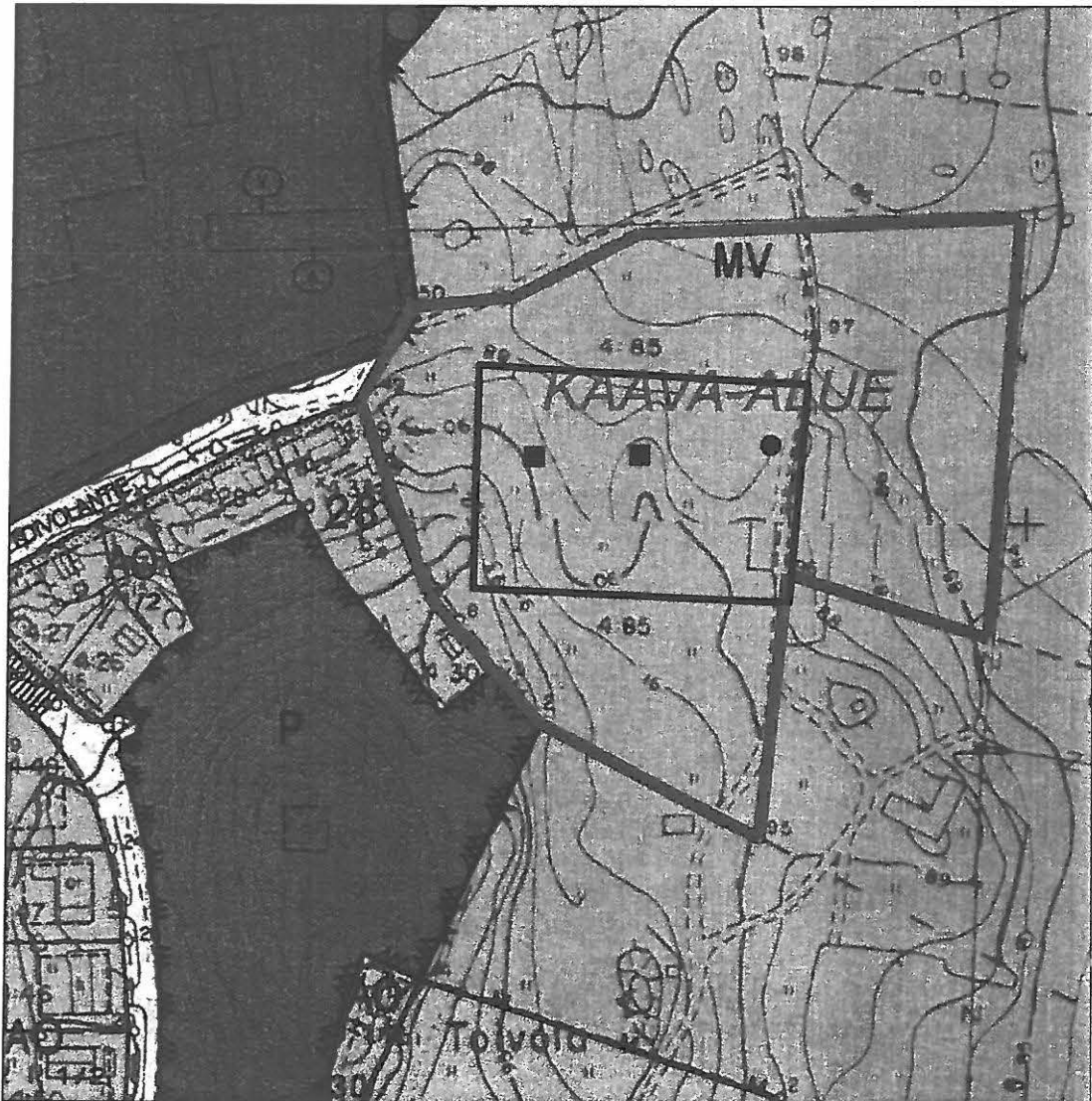
Mk. 1:20000

Ote peruskartoista 3121 03 Sysmä ja 3121 06 Valittula
Maanmittaushallitus: Perus- ja Käyrät-CD, Mikkelillä 2000 ja 2001.

SYSMÄ Toivola Lopperi 2007
Muinaisjäännösalueen tarkastus ja rajaus

KPA-lämpökeskuksen kaava-alue ja muinaisjäännösalueen rajat

Pohjakarttana kaava-kartta (Arkkitehtitoimisto Tapani Vuorinen Oy)

● Kuppikallio (keskikoordinaatit)

Muinaisjäännöksen rajaus

■ Röykkiö